

WSKAŹNIKI REFERENCYJNE

Co to są wskaźniki referencyjne?

Są to wskaźniki np. stopy procentowej stosowane na rynkach finansowych, takie jak np. WIBOR czy EURIBOR. Na podstawie wskaźników referencyjnych banki i inne instytucje mogą wyznaczać oprocentowanie kredytów, lokat lub innych instrumentów finansowych a strony umów mogą określać swoje wzajemne zobowiązania i rozliczenia.

Wskaźniki opracowują niezależni od banku administratorzy, którzy:

- wyznaczają wskaźnik zgodnie z przyjętą przez siebie metodą i w oparciu o zebrane dane (metoda ta powinna zagwarantować rzetelność wskaźników, eliminowanie konfliktów interesów, ograniczenia arbitralności w ich ustalaniu),
- gromadzą, analizują i przetwarzają dane niezbędne do wyliczenia wysokości wskaźnika,
- określają i zarządzają mechanizmami wyznaczania wskaźnika,
- obliczają wartość wskaźnika referencyjnego na podstawie zewnętrznych danych, aby zmierzyć określony rynek bazowy.

Wartość wskaźnika referencyjnego jest zmienna w zależności od sytuacji ekonomicznej. Administratorzy wskaźników referencyjnych muszą więc dobierać metodologię liczenia swoich wskaźników tak, aby pomiar rynku bazowego był jak najbardziej dokładny i rzetelny, a dane używane do pomiaru miały odpowiednio wysoką jakość.

Nowy standard wyliczania i stosowania wskaźników referencyjnych.

Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszu inwestycyjnego i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014 (dalej „Rozporządzenie BMR”) wprowadzono nowy standard wyliczania i stosowania wskaźników referencyjnych.

Nowy standard ma sprawić, że wskaźniki będą rzetelne, przejrzyste i wiarygodne, dlatego zgodnie z Rozporządzeniem BMR, aby dany wskaźnik mógł być stosowany w umowach zawieranych przez bank, administrator wskaźnika m.in.:

- musi mieć zezwolenie odpowiedniego organu, być zarejestrowanym lub korzystać z innego przepisu prawa pozwalającego na stosowanie wskaźnika,
- powinien zapewnić zgodność wskaźnika z Rozporządzeniem BMR oraz z przepisami prawa wydanymi na jego podstawie,
- powinien określić i uaktualniać, właściwą metodologię wyznaczania wartości wskaźnika referencyjnego.

Rozporządzenie BMR określa także zasady działania i obowiązki administratorów wskaźników referencyjnych i podmiotów, które przekazują administratorom dane niezbędne do wyliczenia wysokości wskaźników referencyjnych.

Wskaźnik referencyjny stosowany przez AS Inbank S.A. – Oddział w Polsce (dalej „Bank”).

Bank stosuje w Polsce w umowach kredytu wskaźnik WIBOR, który jest kluczowym wskaźnikiem referencyjnym stopy procentowej w rozumieniu Rozporządzenia BMR. Bank używa wskaźnika WIBOR jako składowej oprocentowania kredytów.

Wskaźnik WIBOR jest opracowywany i publikowany przez administratora GPW Benchmark S.A., który jest nadzorowany przez Komisję Nadzoru Finansowego. Na stronie <https://gpwbenchmark.pl> dostępne są informacje dotyczące wskaźnika WIBOR, w tym:

- oświadczenie o wskaźniku referencyjnym (na podstawie art. 27 Rozporządzenia BMR),
- opis kluczowych elementów metody opracowywania wskaźnika,
- procedury dotyczące skarg związanych z wyznaczaniem wskaźnika,
- dane kontaktowe administratora wskaźnika.

Zasady jakimi kieruje się Bank przy zastępowaniu wskaźnika referencyjnego.

Zasady postępowania Banku w przypadku istotnej zmiany lub zaprzestania publikacji wskaźnika referencyjnego WIBOR są wskazane w umowie kredytu. W pierwszej kolejności zastosowanie będzie miał wskaźnik alternatywny określony przez administratora wskaźnika referencyjnego WIBOR, który zastępuje dotychczas stosowany przez Bank wskaźnik referencyjny WIBOR 6M, a w przypadku jego nieokreślenia stopa referencyjna Narodowego Banku Polskiego (NBP), skorygowana (w górę lub w dół) o średnie dzienne odchylenie wskaźnika WIBOR 6M od stopy referencyjnej za okres 180 dni poprzedzających zmianę wskaźnika.

Korekty wskaźnika.

Aby ograniczyć ekonomiczne skutki zastąpienia dotychczas stosowanego przez Bank wskaźnika referencyjnego wskaźnikiem alternatywnym Bank dokonuje korekty, w tym celu Bank:

- ustala wysokość wskaźnika referencyjnego WIBOR 6M w każdym ze 180 dni poprzedzających zmianę wskaźnika,
- ustala wysokość stopy referencyjnej w każdym ze 180 dni poprzedzających zmianę wskaźnika,
- oblicza różnicę (odchylenie) pomiędzy wskaźnikiem referencyjnym WIBOR 6M a stopą referencyjną osobno dla każdego ze 180 dni poprzedzających zmianę wskaźnika,
- dodaje różnice do siebie i tak uzyskany wynik dzieli przez liczbę 180 dni celem ustalenia średniego dziennego odchylenia wskaźnika WIBOR 6M od stopy referencyjnej (średniej arytmetycznej),
- uzyskaną wartość Bank dodaje do wysokości wskaźnika alternatywnego (korekta może być wartością dodatnią, ujemną lub zerową).

Przykład:

Założenia: Wskaźnik WIBOR 6M opublikowano po raz ostatni 30.09.2021 r. Jego wartość wyniosła wtedy 0,31%. 01.10.2021 r. wskaźnik WIBOR 6M przestaje być publikowany. Wartość stopy referencyjnej NBP w dniu 01.10.2021 to 0,1%. Administrator wskaźnika nie wyznaczył nowego wskaźnika. Średnie dzienne odchylenie wskaźnika WIBOR 6M od stopy referencyjnej wynosi 0,3%.

Sposób obliczenia: Bank przyjmuje wartość wskaźnika alternatywnego (stopy referencyjnej) na poziomie 0,1%. Następnie koryguje wysokość wskaźnika alternatywnego (0,1%) o średnie dzienne odchylenie wskaźnika WIBOR 6M (tj. dotychczas stosowanego wskaźnika) od stopy referencyjnej (tj. wskaźnika alternatywnego) za okres 180 dni poprzedzających zmianę wskaźnika. Korekta ta wynosi np. 0,3%. Wartość ta (0,3%) zostaje dodana do wskaźnika alternatywnego (0,1%) i ostateczna wartość nowego wskaźnika wynosi 0,4% ($0,1\% + 0,3\% = 0,4\%$).

Korekta, która zostanie dodana do wskaźnika alternatywnego ustalana jest raz i jest stosowana przez cały czas korzystania z przez Bank z danego wskaźnika alternatywnego. Korektę może też wyznaczyć podmiot zewnętrzny (np. organ nadzoru), na co Bank nie ma wpływu. Wskaźnik alternatywny może zostać skorygowany zgodnie z umową lub mającymi zastosowanie przepisami prawa, które obowiązują w Polsce.

Ryzyka związane ze wskaźnikami referencyjnymi.

Ogólne ryzyka jakie wiążą się ze wskaźnikami referencyjnymi dotyczą przede wszystkim tego, że:

- administrator może zmienić wskaźnik referencyjny lub metodologię jego wyznaczania,
- administrator przestanie opracowywać dany wskaźnik albo odpowiedni organ cofnie administratorowi zezwolenie na opracowywanie danego wskaźnika,
- wskaźnik referencyjny przestanie być reprezentatywny dla danego rynku lub realiów gospodarczych np. w sytuacji, gdy podmioty, które przekazują dane niezbędne do opracowywania danego wskaźnika referencyjnego, przestają te dane przekazywać,
- odpowiedni organ nadzoru zdecyduje, że wskaźnik referencyjny przestał wiarygodnie mierzyć dany rynek bazowy, co zostanie potwierdzone oświadczeniem administratora lub organu nadzoru,
- administrator wskaźnika przestanie publikować lub opracowywać dany wskaźnik w całości lub w części np. dla danego okresu, a odpowiednie wskaźniki alternatywne nie zostaną wyznaczone,
- zaistnieje uzasadniona potrzeba zmiany umów, aby odwołać się w nich do wskaźników wolnych od ryzyka.

Ryzyko zmiany metody opracowywania wskaźnika referencyjnego.

- Administrator wskaźnika referencyjnego na podstawie posiadanego zezwolenia, może dokonać zmian w przyjętej metodzie opracowywania wskaźnika referencyjnego w trybie określonym w dokumentacji tego wskaźnika, która została opublikowana na jego stronie internetowej. Administrator wskaźnika referencyjnego może uzasadnić zmianę metody opracowywania wskaźnika referencyjnego tym, że musi ją dostosować do: wymogów Rozporządzenia BMR, wytycznych organu nadzoru lub rekomendacji jednostki nadzorczej. W przypadku zmiany przyjętej metodologii, może zmienić się także wartość wskaźnika. Wzrost lub obniżenie wartości wskaźnika może wpłynąć na wartość świadczeń wynikających z umowy kredytu.
- Bank definiuje istotną zmianę stosowanego w umowach kredytu wskaźnika referencyjnego w taki sam sposób, w jaki definiuje ją administrator tego wskaźnika.
- Zmiana metody opracowywania wskaźnika referencyjnego poprzedza proces konsultacji publicznych prowadzonych przez administratora wskaźnika referencyjnego, w trakcie których administrator określa zakres proponowanych zmian i jego uzasadnienie.

Ryzyko zaprzestania przez administratora opracowywania wskaźnika referencyjnego.

- Na podstawie posiadanego zezwolenia administrator wskaźnika referencyjnego może zaprzestać w sposób trwały opracowywania wskaźnika referencyjnego w trybie określonym w dokumentacji wskaźnika referencyjnego opublikowanej przez administratora wskaźnika na jego stronie internetowej, z zastrzeżeniem przewidzianych w tym zakresie uprawnień organów nadzoru wynikających z art. 21 oraz art. 23 Rozporządzenia BMR.
- Administrator wskaźnika może podjąć decyzję o zaprzestaniu opracowywania wskaźnika referencyjnego z powodów rynkowych (w szczególności gdy: dane wykorzystywane do opracowywania wskaźnika referencyjnego przestały być reprezentatywne dla rynku lub realiów gospodarczych, których pomiar jest celem wskaźnika referencyjnego; administrator zakończył działalność polegającą na opracowywaniu danego wskaźnika referencyjnego); Jeśli administrator wskaźnika przestanie opracowywać wskaźnik referencyjny stosowany w umowie kredytu, nie będziemy mogli użyć tego wskaźnika do ustalenia świadczenia, które wynika z umowy kredytu. W takiej sytuacji zastąpimy wskaźnik referencyjny innym zgodnie z zapisami umowy kredytu i obowiązującymi w Polsce przepisami prawa.
- Zaprzestanie opracowywania wskaźnika referencyjnego poprzedza proces konsultacji publicznych prowadzonych przez administratora, w ramach których administrator określa datę, od której zamierza zaprzestać opracowywania wskaźnika referencyjnego.
- Bank wyznacza alternatywne wskaźniki referencyjne.

Ryzyko zmiennej stopy procentowej.

Wszystkie kredyty ze zmienną stopą procentową wiążą się z ryzykiem jej zmiany. Wzrost albo spadek stosowanego przez Bank wskaźnika referencyjnego (WIBOR 6M) wpłynie na wzrost albo spadek wysokości części odsetkowej raty kredytu, a w konsekwencji na wysokość raty kredytu.

Przykład:

oprocentowanie kredytu wynosi 5%. Na wysokość tego oprocentowania składa się wskaźnik referencyjny WIBOR 6M w wysokości 0,50% oraz marża w wysokości 4,5%. Jeśli wskaźnik wzrośnie o 0,50% do poziomu 1,00% oprocentowanie kredytu wzrośnie o 0,50% i wyniesie 5,5% (co spowoduje odpowiedni wzrost raty kredytu).

Wskaźnik referencyjny WIBOR stosowany przez Bank określa się dla danego okresu: tj. 1 miesiąca, 3 miesięcy, 6 miesięcy lub innego. Oznacza się go odpowiednio: 1M, 3M, 6M (tj. WIBOR 1M, WIBOR 3M, WIBOR 6M). Bank stosuje w umowach kredytu WIBOR 6M co oznacza, że oprocentowanie kredytu może się zmieniać co 6 miesięcy wraz ze zmianą wskaźnika WIBOR 6M).

Co oznacza dla klienta Banku zmiana wskaźnika?

Zmiana wskaźnika może wiązać się z tym, że świadczenie klienta (np. wysokość raty kredytu) zwiększy się lub zmniejszy np. jeśli oprocentowanie kredytu wzrośnie, rata kredytu będzie wyższa i zwiększy się też całkowity koszt kredytu. Ponadto nowy wskaźnik alternatywny może cechować się większą zmiennością niż ten, który był stosowany wcześniej.